

מסורת הש"ס

(א) יומא פא: [ע"ש דליתא והייט דתקן כ"ו ותרין קימין שס"ג] (ב) וזהו סהייט דתקן כ"ו דליתא ציומא הינ"ל ואפשר דתקן ר' אבא גופו תני לן דליתא מ"ס ראשונים כ"ו הטבר ציומא הינ"ל וע' כתובות פ"א והמנא ר' אבא כ"ו ולפ"י צ"ל ציומא הינ"ל והייט דמנא(א) (ג) [תוס' ידדים פ"א ה"ו ע"ש] (ד) וציומא כ. וסמק(א) (ה) חגיגה י"א: (ו) דברות מה: (ז) ודברת ממנוחא בלן י"א, (ח) צ"ל הנהיגה, (ט) [צ"ל בלן], (י) ונע"ש חזק' סוכה יט: ד"ה ט"ט ותוס' וצחא כ"ב. דלע"מטות].

תורה אור השלם

1. ובל אשר יגע בו ה'הב וקדיו לא שטף במים ודבס בגדיה וקדחן במים וטמא עד הקרב: וקרא טו יא

גליון הש"ס

גמ' האבילו בשר חזיר. עיין צ"י י"ד ס"י קח:

הגהות הב"ח

(א) גמ' השתא כל גופו טובל דהן פניו ידיו: (ב) תוס' ד"ה חמי וכו' מוקי לה חזקיה וכו' ורבי יוחנן דשרי האל ס"ל בלי חמא: (ג) ד"ה חמי וכו' למי מקוה משלים למי כדור ולרביעית: (ד) ד"ה מלוא גמורא היא דעיקר:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] גמ' ר' אבא רב דמי אמר מ"ס הראשונים. יצ"ע עיין צ"י י"ד ספ"י קי"ו דה"י ויטבל רגע ר"ע שעת השמח ר"י וכו' מחזיקים ע"מס לגוים דפרסיה דל"ה"ה הא חסור לעשות חמא דבר האסור מ"ס המורה וכו' מהר"ם ש"ס עיין מהרש"ל בשלח ש"ס דל"ה האבילו וכו' דמפרש דנזנעו וזה שלא דכרס"י:

מוסף רש"י

מ"ס הראשונים האבילו בשר חזיר. פירקא ישראל היה מוכר לישראל דברס המותרים ומאכלים ומוכר לגברים בשר חזיר מנוטל, כ"ה ישראל לפיכך ורש"י שלא נטל דיו כשהקטן לאכל ומנא לפניו מצוה חזיר [יומא פ"א]. מצוה ליחלק. ולבדל כל אחד בפני עצמו, בין ברכת המולא בין ברכת המזון [בבבכות מה].

שיטה מקובצת

[א] מצוה לשמוע דברי חכמים שתקומו. יצ"ב כאן רמז מה שתרין הרשב"א ז"ל בקושיוא שיש כאן ע"ש:

האכילו בשר חזיר. שהיה חנוני ישראל מוכר בשר שחטום לישראל ומבשל ומאכילם וכשהעובד כוכבים בא בחנותו מאכילו נבלות וצא יהודי אחד לאכול ולא נטל דיו וכסבור זה שעובד כוכבים הוא והאכילו בשר חזיר: **הואילא אשה מצננה** והרגו אם הנפש. בפרק

במרא דיומא צעודא דכידור איכא למ"ד קטלה ואיכא למ"ד לא קטלה מי מהם אמר הוילאו ומי מהם אמר אבא רבין אמר קטלה. הראשון הוילאה והשני הרגה אחוה הסימן כאילו שניהם נעשו זה גירושין והריגה ושזב לא מטעה דודאי אין להחליף ולומר הראשון הרגה והשני הוילאה והס היו יודעין דרב דמי אמא מארץ ישראל מקמי רבין: **חזא מהני נו' לחומרא.** ראשונים בשר חזיר כרב דמי אחרונים הרגו כרבין. בשר חזיר חמור מנבלה דלית ביה מרי איסורי: **אין נוטלין מהם.** מ"ס הראשונים ופליג אלדעיל וחזקיה תנא הוא: **רבן גמליאל כרב.** צנו של רבי ואוכל טהרות היה: **חמי טבירא חזקיה אמר אין נוטלין מהם לידים אצל מעבלין דהן הידים.** אי איכא מ' סאה: **כל גופו טובל דהן.** אם נטמא ראויה הן לטבילת כל גופו: **אצל לא פניו ידיו ורגליו.** אם טבל דהם פניו ידיו ורגליו אין טבילה עולה לידים ולאכילה: **השפא כל גופו נו'.** הלא אף טבילה עולה לידים יותר מן הטבילה כדאמרין במגילה (דף י"ח): נוטלין לידים לחולין ולמעשר ולקדש מעבלין אלא טבילת ידים עדיפא ולכל גופו חזו לטבילה לידיו אם כל שכן: **במקומו.** בחיבורן אם צא להטביל דיו דהן: **דכ"ע שפיר דמי.** דשם טבילה עליהם ככל מעשיית ומקוואות: **משקל מנייהו צמא.** לשפוך על דיו כדן הטבילה: **דכ"ע אפור.** דכי תקון רבנן נטילה לאו צמחין תקון והני גריעי מחמיה האור שלא הימה לאו וכו' שעת הכושר: **דאפסקינו צבא צירמא.** חרץ קצר והמים פונים שם ואין שם שיעור מקוה אצל מחוצרין למקוה דגזירה צעלמא הוא אטו מנא: **שנפסלו משפיים בהמה.** כגון סרוחין או חמי טבירא: **בקרקע כשרין.** להטביל דיו דהא מקוה נינהו אצל נטילה לא תקנו רבנן אלא בראוין לשתייה צממה: **אצל לא פניו ידיו ורגליו.** אפילו דרך עזילה. פניו ורגליו משום דיו נקט להו ואורחא צעלמא נקט: **נט"י לחולין מפני סרך תרומה.** הולרעה שהידיים שניות ופוסלות את התרומה אצל חולין לא מהני צה שני ומפני סרך תרומה שירגילו אוכלי תרומה ליטול ידיהם (ה) הנהיגת בחולין: **אמלוא לשמוע דברי חכמים.** שמתקוה: **רנא אמר.** דלורייתא היא מלוא כרבי אלעזר בן עקי: **מלאן סמכו.** כדמפרש ואזיל: **הא שטף.** צמים את דיו טהור מנגיעתו צז צמ במייה: **אלא ה"ק.** הנוגע צז ומי שאינו שוטף את דיו שניהם טמאין ואסמכתא צעלמא היא: **ופליגא דרב נחמן דאמר.** גסות הוא ואסור לנהוג עצמו

בנסות הרוח ולאו רשות היא: ולא וש"מ. מדזכרו כל חד וחד לחודיה לאחריהם ולא יא' האחד בצרכת חצירו שמע מינה צשנים מלוא ליטול דיו וכו'.

כל הבשר פרק שמיני חולין

קו.

חזנהו דהוו שדו מיא מפומא דחצבא. והא דלעירכז ולא עשה צעמו כן או שלא הודיעם לפי שהיה ירא שקפידו עליו שאר השדים אם היה מודיע אי נמי אין מועיל אל"כ שדי להו ההוא גברא גופיה דשמי: **חמי האור חזקיה אמר אין נוטלין מהם יידיים.** והא דמניא לעיל (דף קה). מ"ס ראשונים נוטלין בין בחמין בין בצונן מוקי (י) חזקיה כלישנא קמא דר' ינאי דלעיל כשאין היד סולדת וכאן איירי כשהיד סולדת דהן ורבי יוחנן דשרי האל צלשון בברא דמוקי לה אע"פ שהיד סולדת וממר וצחנס פירש צקונטרס דחזקיה תנא הוא ופליג אצרייתא דלעיל:

דפסקיניהו בבת בירתא. והא דאמרין בפרק ג' מינין (מזיר לה). דרביעית דמקוה צטלי צטלוה היינו לענין מחטין וליניורות אצל שרי להטביל דהן דיו א"נ לגמרי צטלוה אף לידים והכל צמחובין למקוה וכן פירש צקונטרס:

מ"ס שנפסלו משתיית בהמה בבליים פסולין בקרקע כשרין. צפ"צ דוצחים (דף כג). אמרין כל המשלים למי מקוה משלים למי (י) צאר ולרביעית אינו משלים למעוטי מאי אלימא למעוטי טיט הנרוק היכי דמי אי דפרה שוחה ושוחה ממנו אפילו לרביעית נמי משלים פירש שם צקונטרס וכשרים הן לידים כדאמר בפרק כל הבשר מ"ס שנפסלו משתיית בהמה צין כללים צין צקרקע פסולין הא לא נפסלו כשרין ואגב ריהטא לא עיין (י) כן ואם תאמר דהתם קאמר ואי דאין פרה שוחה ושוחה ממנו אפילו למקוה נמי לא והכל משמע דלכ"ע טובל דהן כל גופו ונראה לפרש דהתם מייירי שנפסלו משתיית בהמה מחמת שהטיט עז כל כך שאינה יכולה לשמות דאו אין שם מ"ס עליו אצל הכל איירי צלולין הרבה אלא דמא"ס ומסרמי ומחמת כך אין הפרה יכולה לשמות: **מצוה לשמוע דברי חכמים.** וא"כ והלא משום סרך תרומה תקנוה וא"כ מאי ועוד וי"ל דתקנו משום נקיות:

מצוה לשמוע דברי רבי אלעזר בן ערך. פירוש דאסמין ליה קרא דלאו דרשה גמורה (י) דעיקר קרא אמא לכדדרשין צנדה (דף מג). מה דיו מאבדאי: **ושבע מינה שנים שאבדא מצוה ייחלק.** תימה לר"י מנא ליה דמלוא ליחלק דילמא רשות כמ"ד צריס פ' שלשה שאכלו (צרכות מה). דאם ר"י לזמן מוזמנין דפלוגמא היא דרב ורבי יוחנן ועוד קשה דהתם לא פליגי אלא צפת שיש עליו תורת זמון צ"י אצל פירות דאין מוזמנין עליהן כלל כדאמר ש"מ דאין מוזמנין על הפירו' שפיעא דמא' ליחלק

שמע מינה תלת שמע מינה שנים שאכלו על הפירות ושמע מינה י'שנים שאכלו מצוה ליחלק (י) תניא נמי הכי שנים שאכלו מצוה ליחלק חבמה דברים אמורים שהיו שניהם סופרים אבל אחד סופר ואחד בור סופר מברך ובור יוצא תנו רבנן נטילת ידים ולא יהבו לי מידי וברך חד חד לחודיה אין נטילת ידים לפירות וש"מ יאין מוזמנין על הפירות ושמע מינה י'שנים שאכלו מצוה ליחלק (י) תניא נמי הכי שנים שאכלו מצוה ליחלק חבמה דברים אמורים שהיו שניהם סופרים אבל אחד סופר ואחד בור סופר מברך ובור יוצא תנו רבנן נטילת ידים

יהבו לי מידי. שלא חשו לצרפני עמהם לזימון דקצברי אין מוזמנין על הפירות לומר בצרך:

ש"מ. מדזכרו כל חד וחד לחודיה לאחריהם ולא יא' האחד בצרכת חצירו שמע מינה צשנים מלוא ליטול דיו וכו'.

עד

עין משפט נר מצוה

כז א מ"י פ"ו מהלכות צרכות הלכה עו וע"ש סמג עשין כו עוש"ע א"ח ס"י קמ ספיקו ו ונכד אלפס צרכות פ"ח דף מ"ז:

כז ב מ"י שם הלכה ט וע"ש עוש"ע שם ספיקו ו ונכד אלפס ס"ג: כח ג מ"י שם עוש"ע שם ספיקו ט:

ד מ"י שם ס"ג: כח ד מ"י שם הלכה ג וע"ש סמג שם עוש"ע א"ח ס"י קמ ספיקו ה:

ל ו עוש"ע א"ח ס"י ריג ספיקו א:

לא ז ח מ"י פ"ה מהל' צרכות הלכה עו סמג עשין כו עוש"ע א"ח ס"י קמ ספיקו א ונכד אלפס שם מה"ל:

לב ט מ"י פ"ו מהלכות צרכות הלכה ד סמג עשין כו עוש"ע א"ח ס"י קמ ספיקו ד:

לז י מ"י פ"ח מהלכות תרומות הלכה ז ופ"ח מהלכות מקואות הלכה יא:

רבינו גרשום

מ"ס הראשונים האבילו בשר חזיר. (א) כלומר ההוא ירישם לשלחן כי לא נטל ידיו וכסבור דעובד כוכבים הוה והביאו לפניו בשר חזיר: אחרונים הוציאו אשה מבעלה. דההוא דאפקיד סכא לאיתתיה אכל עדשים ויצא לטורק בדלא נטל ידיו מ"ס אחרונים והיה רשע אחד שראה בשנתן הבעל הכיס לאשתו ובא לאשה ואמר לה תני לי הכיס שנתן לך בעליך א"ל תן לי סימן נתן לה שאכל עדשים וכשבא לביתה וסיפרה לו הדברים וגרישה. חד מהני וחד מהני לחומרא. כלומר מ"ס הראשונים האבילו בשר חזיר אחרונים הרגו את גופש כלומר לא סבירא ליה דגרישה אלא קטלה: חמי האור חזקיה אמר אין נוטלין מהם לידים. כלומר מ"ס ראשונים: פסקיניהו במנא. כלומר נטל מהם בכלי: דפסקיניהו בבת בירתא כלומר שהיו עושין ביצודי הנמר כמו צניורות שהולכות לשדות ומשקין מהם שדותיו דלא היו המים במקום רביתא ונהרא אלא בצניורות דהיא בת בירתא ובאותו מקום פליג אם יכול אדם ליטול ידיו אם לאו: מ"ס שנפסלו משתיית בהמה. כלומר שלא היו נקיים בכלים פסולים ליטול מהם ידיו בקרקע כשרים: טובל בהם כל גופו אבל לא ידיו ורגליו לענין קידוש דיו ורגליו לעבוד עבודה: מר סבר גזרינן דאמר רבי שמעון בן אלעזר סבר אבל לא ידיו ורגליו דגזרינן אטו מנא ותי"ק סבר בקרקע כשרים אפי' בבר בירתא דלא גזרינן אטו מנא (אלא) משום סרך תרומה כלומר שאם אכלו חולין בלא נטילת ידים היו מסוכרין כן לתרומה והיו אוכלין אפי' תרומה בלא נטילת ידים: הא אחא שלא שטף ידיו טמא כלומר אפי' טהור שלא שטף ידיו טמא לאכול אפי' חולין. ופליגא דרב נחמן כלומר מה דאמרין רשות הוא ליטול דיו

(א) צ"ל דהוא יטב על השולחן לאכול ולא נטל דיו וכו'.